

Școala Creștină "Filadelfia" - Cl. I-XII

Str. Narciselor, nr. 5E - Suceava Tel/fax: 0230-531205
www.filadelfia.ro office@filadelfia.ro O.P. 6 C.P. 50

Cod fiscal: 14687487 Cont: 251105182340021165015 Banca: Banc Post - Suceava

LIMBA LATINĂ

clasa a IX-a

frecvență redusă

prof. Badragan Cornelia

Civilizatia și cultura latina

Istoria romana incepe odata cu fondarea orasului, in secolul al VIII-lea i.Hr., conform legendei si se extinde pe durata a 2200 de ani pana la infrangerea ultimului imparat roman la Constantinopol in 1453. Insa, in general perioada de dupa anul 500 d.Hr., cand puterea imperiala s-a mutat din Italia spre noua capitala Constantinopol (vechiul oras Bizantium) este cunoscuta ca apartinand Imperiului Bizantin. Pentru cei mai multi istorici era cunoscuta ca "Romana" se desfasoara aproximativ intre secolul al V-lea inainte de nasterea lui Hristos pana in secolul al VI-lea d.Hr. Asa-numitul "Sfant Imperiu Roman", o alianta de state germanice si italice, fondat de Charlemagne in anul 800 d.Hr., constituie o problema cu totul diferita.

De altfel, ca in cazul multor alte aspecte din viata cotidiana, datorita romanilor, putem masura cu acuratete aceste perioade de timp. In primul secol I.Hr. doi cezari, Iulius si Augustus, au format calendarul cu 12 luni si 365 zile si o zi in plus odata la patru ani. Este un caz tipic al ingeniozitatii romane, totul fiind atat de precis calculat incat fiecare ciclu annual era cu doar 11 minute decalat fata de miscarea de revolutie a Pamantului. In alta ordine de idei, romanii numarau anii ca "A.U.C." adica "ab Urbe condita" (de la fondarea orasului).

Traditie si legenda

Traditia spune ca Roma a luat nastere in anul 753 i.Hr. Aceasta tine de legenda, insa pentru istorici este o data la fel de potrivita ca oricare alta pentru a marca vremurile cand pastorii si agricultorii din dealurile joase si insorite ce inconjurau o lunca mlastinoasa au dezvoltat o comunitate cunoscuta de atunci sub numele de Roma. Legenda spunea ca numele orasului lor venea de la Romulus si Remus, doi gemeni orfani alaptati de o lupoaica pe malurile Tibrului. Istoricii de astazi, cu o mai redusa atractie spre legenda considera ca numele provine din limba etrusca sau greaca (probabil din cuvantul grecesc "rhome" insemnand "puternic")

Se stie ca zilele de inceput ale Romei se aflau sub semnul dominatiei etrusce, o natiune puternica din Italia centrala. Un prim pas l-a constituit alungarea regilor etrusci, adesea tiranici, de catre familiile conducatoare din Roma.

Categoriile sociale

In anul 244 A.U.C. (adica 509 i.Hr.) patricienii romani au dezvoltat o forma de guvernament cvasireprezentativa, cu o pereche de consuli conducatori, alesi pentru mandate de un an. Aceasta a marcat inceputul Republicii Romane, o forma de guvernament ce va continua pana cand Iulius Caesar va traversa Rubiconul, 460 de ani mai tarziu. Aceste cinci secole au fost marcate de prosperitate si democratie.

In Roma republicana existau in principiu trei clase sociale: sclavii care nu aveau aproape nici un drept; oamenii obisnuiti sau plebeii, o categorie ce includea multa populatie eliberata (fosti sclavi); patricienii, urmasi ai acelor familii conducatoare, ce activau prin drept ereditar in una din marile institutii conducatoare ale lumii antice, Senatul Roman.

Cand porneau in razboaie, legiunile romane purtau stindarde, cu faimoasele initiale: "Senatus populusque romanus" (adica "senatul si poporul Romei").

Insa, intr-o mare masura istoria republicii este o istorie a luptei intre senatori si plebei, acestia castigand tot mai multa putere politica. Aceasta lupta a claselor se desfasura in mijlocul pietelor largi, intre arcurile de triumf si marile temple dominate de coloanele grandioase ale Forumului roman, centrul civic ce a fost inima orasului pentru aproape 1000 de ani.

"Curia", inalta camera rectangulara a Senatului, se poate vedea si azi in cadrul Forumului chiar vis-a-vis de "Comitium" unde plebeii se adunau pentru a-si exprima vointa, prin intermediul unui "plebiscitum", decizia poporului. Pana la inceputul secolului al II-lea i.Hr. dreptul la vot era atat de bine stabilit in randul plebeilor incat se poate spune ca Roma dezvoltase un sistem politic viguros, unul destul de familiar cetatenilor democratiei moderne de azi. De altfel, existau si pe atunci partide si fractiuni rivale, sponsori ai partidelor politice si politicianilor, iar in campanii se foloseau atat pancartele cat si publicitatea negativa.

Conducatorii Romei

Unul dintre cei mai abili politicieni romani poate fi considerat Marcus Licinius Crassus, probabil cel mai mare detinator de proprietati din Roma, dar care isi dorea si puterea politica. Pentru a-si atrage simpatia publicului arunca literalmente cu bani. Atunci cand a inabusit revolta sclavilor condusi de Spartacus in anul 71 i.Hr., sclavii crucificati se intindeau de-a lungul Via Apia pe mai mult de o suta de mile. Crassus a sarbatorit pregatind 10000 de mese in Forum, hranind intreaga Roma pentru mai multe zile. Unul dintre beneficiarii sai fiscali a fost Iulius Caesar, pe vremea aceea un tanar in plina ascensiune. In timp ce steaua lui Caesar se ridica pe firmamentul roman, Crassus profita din plin. A atins varful carierei sale politice in anul 61 i.Hr. cand a facut parte din Triumviratul ce conducea aparatul statului. Singurul lucru ce ramasese de cucerit era gloria militara. Indatorat, Caesar l-a trimis in Siria sa lupte impotriva amenintatorilor parti. Crassus a fost invins in batalia de la Carrhae in anul 53 i.Hr. Legenda spune ca atunci cand partii au realizat ca-l ucisesera pe cel mai bogat roman, i-au turnat aur topit pe gat considerand ca setea lui de o viata pentru aur trebuie satisfacuta in moarte. Sfarsitul lui Crassus nu numai ca a eliminat un potential rival, dar prin contrast a intarit recordul nepatat al lui Caesar ceea ce privea succesele militare. Cand Caesar si-a condus armatele peste Rubicon in anul 49 i.Hr., sfidand ordinele Senatului era deja clar ca va acapara puterea absoluta. Conspiratorii care l-au asasinat in anul 44 i.Hr. credeau probabil ca salveaza democratia romana. De fapt n-au facut altceva decat sa declanseze un lung razboi civil.

In cele din urma, fostul aliat al lui Caesar, Marcus Antonius, a fost invins in batalia de la Actium in 31 i.Hr. Invingatorul, Octavianus, s-a intors la Roma, s-a autonumit "Augustus" si a stabilit in cele din urma o conducere unica. Imperiul creat de Caesar Augustus va continua sa existe pentru inca patru secole la Roma si alte zece dupa mutarea la Constantinopole.

Primul imparat al Romei s-a dovedit a fi si unul dintre cei mai buni. Augustus a folosit toate instrumentele guvernarii. Ingrijorat in ceea ce privea natalitatea, a impus unele masuri restrictie (impotriva avortului) sau chiar a stimulat nasterile prin scutiri de taxe pentru familiile numeroase.

Pentru a verifica eficacitatea masurilor sale organiza recensaminte.

Ocazional, in secolele ce au urmat imperiul a fost condus de alti lideri de statura lui Augustus: Nerva, Traianus, Hadrianus, Antonius Pius si Marcus Aurelius.

Pe de alta parte de-a lungul secolelor tronul imperial a trecut si prin mana unora dintre cei mai malefici conducatori. Caligula (37-41 d.Hr.) si-a ucis fratele, printre alte nenumarate crime, dar si-a iubit atat de mult calul, Incitatus, incat l-a numit senator.

Elagabalus (177-192 d.Hr.) si-a manifestat preferinta pentru vestimentatia feminina imediat ce a ocupat tronul. El a ajuns sa ordone Senatului sa-l declare "imparateasa a Romei".

In fine, Nero (54-68 d.Hr.) si-a ucis o multime de rude, inclusiv fratele, sotia insarcinata, a trimis nenumarati crestini la morti teribile in arene. Pentru a-si garanta audienta la odioasele sale recitaluri lirice isi incuia publicul in teatru. Se spune ca unele femei nasteau in timpul programului, in timp ce imparatul continua fara griji.

Ultimul imparat care a condus imperiul din Roma a fost Constantin. Acesta a proclamat faimosul edict al tolerantei in favoareacrestinilor. Mult mai tarziu, pe patul de moarte a fost botezat, devenind primul imparat crestin al Romei. Tot el a fost acela care si-a mutat tronul spre est, in noua sa capitala, marcand sfarsitul unei ere.

Banchetele romane, o adevarata arta a placerii

Aceste ceremonii erau tot atat de importante ca si saloanele secolului al XVIII-lea. Imparatii, neavand curte, traiau inconjurati de sclavi, iar seara cinau impreuna cu prietenii si nu numai. Odata onorurile publice si guvernarea terminate, participarea la astfel de banchete era un fapt obisnuit. Chiar si saracii luau parte la festine (9/10% din populatia imperiului).

Manierele erau mai putin savante ca astazi, cina fiind luata cu prietenii. Interesant este faptul ca la aceste banchete invitatii erau asezati pe paturi si nu pe scaune. Nu se manca pe scaun decat la mesele obisnuite (la oamenii simpli numai stapanul casei manca asezat pe scaun, ceilalti stand in picioare). Bucatele semanau atat cu cele din bucataria orientala, cat si medievala: foarte condimentate siacompaniate de sosuri complicate. Carnea era fiarta inainte de a fi prajita si era servita dulce. Gama gusturilor era de la dulce la acru. Partea cea mai importanta a banchetului era cea in care se bea, vinul fiind cel mai apreciat, dar numai indoit cu apa. In prima jumatate a cinei se manca, pentru ca apoi sa se bea, cea de a doua parte constituind banchetul propriu-zis ("comissatio").

Festinul era o mica sarbatoare. Cei prezenti purtau flori in par sau coronite si erau parfumati cu ulei inmiresmat (alcoolul nu era cunoscut, parfumurile fiind dizolvate in ulei). Banchetul era mai mult de atat: daca stapanul avea un meditator pentru copii sau un filosof printre invitati acesta lua cuvantul si tinea o prelegere pe diverse teme. Existau momente in care se asculta muzica. La astfel de mese erau invitati si dansatori profesionisti ale caror servicii erau platite. Romanii adora astfel de manifestari si nu ratau nici un prilej de a serba. Cei din aceeasi breasla se adunau in diferite locuri (de exemplu la barbier sau oriunde altundeva). La Pompei aceste intalniri erau numeroase: calatorii opreau la cate un han, unde serveau bauturi. Aceste practici erau considerate de "mauvais ton", astfel ca o persoana publica vazuta in astfel de localuri isi strica reputatia.

Collegia

Aceste "collegia" erau de fapt niste asociatii private libere, de care se temeau autoritatile pentru simplul motiv ca scopurile pentru care se adunau aceste persoane erau neclare. Nu numai oamenii liberi luau parte la aceste fratii, ci si sclavii care aveau aceeasi meserie sau onorau aceeasi divinitate. In fiecare oras se intalneau astfel de fratii, una sau mai multe; asociatia tesatorilor, a celor care il adora pe Hercule, a vanzatorilor de bumbac etc. Fiecare isi avea sediul intr-un singur oras si erau admisi numai barbati, nici o femeie. Indiferent de obiectivul lor, religios sau profesional, toate fratiile erau organizate dupa modelul unei cetati: cu asa numiti consilieri, magistrati. Daca fratia era

religioasa, cei care faceau parte foloseau acest prilej pentru a organiza banchete. Fiecare membru platea o taxa de intrare care ii asigura funeralii impunatoare si un banchet de adio; era uneori singurul mijloc pentru un sclav de a avea o inmormantare decenta.

Legenda întemeierii Romei

Secolul al VIII-lea î.e.n. reprezintă punctul de plecare al intrării Italiei pe calea progresului prin colonizarile grecești, înflorirea civilizației etrusce și apoi întemeierea Romei. Nu poți vorbi de întemeierea Romei fără a menționa sosirea lui Eneas în Latium, un ținut sarmat, dominat de masivul vulcanic al Munților Albani, teritoriu ce corespunde văii inferioare a Tibrului. Eneas, fiul lui Anchise și al zeiței Afrodita, acostează la gura raului Tiber după ce a supraviețuit războiului troian. Titus Livius spune că în privința modului în care troienii s-au stabilit în Latium sunt mai multe versiuni : una îi descrie pe troieni ca niște devastatori, care au intrat în război cu Latinus, regele aborigenilor și ori că au fost învinși în luptă și au luat tronul, ori că Eneas i-a spus povestea sa regelui și acesta, îndușos, l-a făcut oaspete în casa lui, dându-i de soție pe fiica sa, Lavinia, care va da numele noului oraș întemeiat de troieni. Dar Lavinia fusese promisă regelui rutulilor, Turnus, care a pornit război împotriva lui Latinus și Eneas. Între timp, Lavinia naște un copil pe care îl vor numi Ascanius, dar care nu își va cunoaște bunicul și tatăl, acestuia murind în luptă pe care în final au câștigat-o latinii.

Până a crescut îndeajuns pentru a sta la tron fiul lui Eneas, Lavinium era un oraș înfloritor și bogat, pe care i l-a lăsat în grijă mamei sale și a pornit la baza munților Albani, unde a construit un alt oraș numit Alba Longa. După moartea lui Ascanius, puțini regi au stat pe tron o perioadă mai mare de timp, aproape toți sfârșind tragic la nu mult timp după ce s-au așezat la cârmă cetății. De exemplu, Tiberinus, fiul lui Capetus, a murit înecat în râul Albula, care a luat numele de Tiber pentru a onora moartea tânărului rege, iar Romulus Silvius a fost lovit de trăsnet. După Romulus Silvius a urmat la tron Aventinus, iar apoi Proca, având doi fii a lăsat moștenire tronul fiului cel mare, Numitor, după cum era tradiția. Amulius, fratele lui Numitor, a furat tronul și a dat porunca să fie uciși toți nepoții săi, ca să fie sigur că tronul rămâne în mâinile sale. Însa Numitor avea o fiică, Rhea Silvia, pe care Amulius o numește vestală și care va avea totuși doi fii cu zeul Marte, doi fii ce vor fi abandonați pe apele Tibrului. Acestia supraviețuiesc însă, fiind hrăniți de o lupoaică, animalul lui Marte, despre care se crede că ar fi fost trimisă de zeu să îi ocrotească copiii. Cei doi gemeni, Romulus și Remus, vor fi crescuți de un cioban pe nume Faustulus și de soția sa, Larentia. Crescând, gemenii află care este originea lor și îl înalță pe Amulius de la tron, iar lui Numitor i-a fost dată din nou domnia. Văzând că atât albanii cât și latinii erau numeroși, cei doi frați se hotărăsc să construiască o cetate. Dar fiindcă erau gemeni, au hotărât ca zeii să le arate prin auspicii cine va da numele cetății și ce o va conduce. Romulus își alege ca punct de observație Palatinul, iar Remus, Aventinul. Legenda spune că i s-a arătat mai întâi lui Remus semn prevestitor, zeii trimițând în zbor deasupra Aventinului șase vulturi. Dar și lui Romulus i-au fost trimiși în zbor vulturi, nu șase, ci doisprezece. Aceasta a fost pricina discordiei, ce a

alimentat o lupta sangeroasa in care Remus a murit rapus de sabia fratelui sau. In privinta mortii lui Remus a vehiculat si alta legenda care spunea ca acesta sarea in semn de batjocura peste noile ziduri ridicate de Romulus, iar ca cel ce avea sa dea numele cetatii Roma isi ucide fratele spunand: "Asa sa piara de acum inainte toti aceia care vor indrazni sa sara zidurile ridicate de mine!" Cetatea Roma va fi un oras infloritor ca niciun altul, dar va fi intotdeauna urmarit de fatum, din pricina fratricidului ce a stat la baza intemeierii sale.

Originea limbii române

Lingvisti romani si straini de prestigiu, istorici, arheologi, au pus in evidenta, in decursul timpului, date si documente de limba care statueaza originea limbii romane, originea si caracterul ei.

In urma razboaielor dintre daci si romani, Dacia a fost transformata in provincie romana, si va ramane stapanita timp de 165 de ani (106-271) de romani. Romanizarea populatiei bastinase s-a desfasurat relativ rapid si usor. Peste 2600 de inscriptii scrise in latineste si descoperite pe teritoriul tarii noastre arata limpede acest lucru. In afara masurilor cu caracter administrativ, printre factorii ce au contribuit la romanizare pot fi enumerati:

- a. serviciul militar in care tinerii daci se inrolau
- b. casatoriile intre soldatii veterani romani si femeile dace, copiii nascuti beneficiind de avantajele cetateniei romane
- c. crestinismul raspandit in limba latina; drept dovada stau cuvintele de baza ale credintei crestine, care se regasesc in romana, prin mostenirea directa a unor termeni din latina: Dumnezeu (din domine deus), crestin (din christianus), biserică (din basilica), botez (din baptism), rugaciune (din rogationem), preot (din presbiterius), cruce (din cruce), pacat (din peccatum), inger (din duiangelus) etc..

Influenta patrunderii de meseriasi, agricultori, negustori in Dacia, inca de dinainte de cucerirea de catre Traian, se face simtita si astazi, prin termenii din domeniu, pastrati din latina: sat (fossatum, localitate intarita printr-un sant), a ara (arare), a semana (seminare), grau (granum), secara (secale), orz (hordeum), legume (legumen), canepa (canepa), in (linum), aur (aurum), argint (argentum), sare (salem), cal (caballus), vaca (vaca), vie (vinea), vita (vitea), poama (poma), etc.

Se poate vorbi de o perioada de bilingvism, cand se folosesc concomitent limbile geto-daca si latina, pana la impunerea definitiva a acesteia din urma.

In "Dacia felix" se continua procesul de romanizare si dupa plecarea oficiala a armatei si a administratiei romane in 271, prin intensificarea patrunderii limbii latine in masele largi rurale.

Limba romana provine din latina populara vorbita sau latina vulgara (lat. vulgaris = popular). Acest aspect al latinei sta si la baza celorlalte limbi romanice: italiana, spaniola, portugheza, catalana, occitana sau provensala, romansa sau retoromana si franceza. A mai

existat una, a zecea, dalmata, dar in secolul al XIX-lea ea a icetat sa mai fie folosita. Procesul de formare al limbii romane se incheie in secolul al VII-lea. Invaziile popoarelor migratoare: gotii, gepizii, hunii, avarii, slavii, etc. au influentat limba, fara a modifica fondul principal de cuvinte si structura gramaticala de origine latina. Istoria cuvintelor si a formelor se numeste etimologie iar metoda cu ajutorul careia lucram se numeste metoda istorico-comparativa. Folosind aceasta metoda s-au stabilit reguli fonetice, asemanari si deosebiri intre limba romana si latina sau intre romana si celelalte limbi romanice. Iata cateva din regulile de evolutie a limbii:

- I. un l simplu, intre doua vocale, pronuntat aspru, devine r: lat. filum > fir; lat. gula > gura; lat. palus > par. Totusi, l dublu, nepronuntat aspru, nu devine r: lat. callis > cale; lat. olla > oala
- II. orice m, n, s si t din forma de baza dispar din rostire atunci cand se gasesc la sfarsitul unui cuvint, sau al uneia din formele lui gramaticale: lat. filum > film > fira > fir
- III. b intre doua vocale cade: caballus > caballu > calu > cal, sebum > sebu > seu, tibi > tie

Morfologia limbii romane mosteneste, in buna masura, realitatea limbii latine populare. Majoritatea partilor de vorbire, flexibile si inflexibile, sunt mostenite din limba latina: substantivul, cucele trei declinari; articolul; adjectivul cu gradele de comparatie; pronumele; numeralul; verbul cu cele patru conjugari.

Sintaxa limbii romane simplifica timpurile si modurile verbale, modifica topica, cu predicatul la sfarsitul propozitiei, prefera raportul de coordonare fata de cel de subordonare, etc. dar are ca baza aceeasi latina populara.

Fondul principal de cuvinte al limbii romane este in proportie de 60-66% de origine latina, mostenit. Acestora li se adauga aproximativ 100 de cuvinte izolate (abur, brad, barza, brusture, catun, galbeaza, gusa) si 2200 de nume proprii (Arges, Cris, Dunare, Motru, Mures, Olt, Prut, Somes, Timis, Tisa) mostenite de la daco-geti. Toate celelalte popoare ce au trecut pe aici au lasat influente si in fondul principal de cuvinte. Astfel, din slava avem: (aproximativ 20-22% din fondul principal de cuvinte) ceste, boala, mila, cocos, deal, a iubi, munca, noroc, vorba; din maghiara: chip, fel, gand, oras; din turca: alai, cisma, ciulama, ciubuc; din neogreaca: caramida, a pedepsi, prosop; iar din franceza: bancnota, a defini, geniu, stil etc. (germana si latina - Scoala Ardeleana).

Primul document cunoscut scris in romaneste este o scurta scrisoare din anul 1521 "Scrisoarea lui Neacsu de la Campulung". Dupa aceasta data, avem multe scrisori, acte de vanzare si cumparare, foi de zestre, insemnari, etc.; iar dupa 1540, si carti tiparite, cele mai multe la Brasov. Ele sunt traduceri religioase din slavona. Primele au fost traduse in Maramures, unde li s-au gasit manuscrisele. De aici au ajuns la diaconul Coresi, un vestit tipograf, care le-a tiparit in decurs de mai multi ani. La Orastie s-a tiparit in 1581-1582 prima parte din Vechiul Testament. Carti religioase s-au publicat mereu dupa secolul al XVI-lea. Cu toate ca erau si carti de legende si chiar romane populare traduse, iar dupa 1600 se scriu direct in limba romana si cronici despre istoria romanilor, ele nu se tiparau, se copiau de mana si circulau in mai multe copii.

Aspectul cel mai ingrijit, din punct de vedere fonetic, lexical, al structurii gramaticale, al limbii comune; cu ajutorul careia se exprima ideile culturii si ale stiintei, se numeste limba literara. Limba literara se deosebeste de vorbire/limba populara prin aceea ca nu ingaduie folosirea unor forme sau rostiri locale (pa in loc de pe, da in loc de de, ghine su bini in loc de

bine), întrebuințarea unor cuvinte cu răspândire regională (oghial -plapuma, batar -maces) sau a unor expresii familiare sau de mahala (a festelit iacana, gagiu, misto). Pe lângă forma literară și forma populară, regională, limba română mai este și limba literaturii artistice. În literatura artistică, baza este limba literară, ca limba a culturii. Literatura artistică nu se înscrie în graiurile locale, unde există literatura populară sau folclorică, dar care se transmite oral. Spre deosebire de limba literară, limba literaturii artistice poate să întrebuințeze orice formă, cuvinte sau expresii, atât din limba populară, cât și din graiuri. Prin urmare, limba literaturii artistice utilizează toate posibilitățile limbii cu scopul de a ilustra intenția scriitorului.

Dialecte ale limbii române sunt: dacoromână (vorbită la nordul Dunării), aromână (vorbită în Macedonia), meglenoromână (vorbită în Meglenia), istroromână (vorbită în peninsula Istria, dispărută astăzi).

În cadrul dacoromânei se pot identifica unele deosebiri, ceea ce face să se vorbească de subdialecte, fără însă a modifica unitatea (gramaticală) a limbii: muntean, moldovean, maramureșean, crisan, banatean; dar se vorbește și despre graiuri: vrancean, oltean, etc. În secolul al XII-lea și al XIII-lea a fost introdus alfabetul slav în cancelaria domnească, limba română fiind scrisă cu caractere chirice. În 1860 se instituie întrebuințarea alfabetului latin. Dezvoltarea literaturii ca artă, dezvoltarea științelor prin ce au adus ele mai bun în formularea ideilor și sentimentelor noastre o putem numi cultivarea limbii naționale. La baza ei stau cercetarea și valorificarea vocabularului, a fiecărui cuvânt, a fiecărui termen științific sau tehnic nou, strădania celui care scrie sau exprimă ideile prin viu grai de a patrunde înțelesul adânc al cuvintelor.

Zeii romani

- **Venus** - zeita grădinilor și a câmpiilor (la greci: **Afrodita** - zeita frumuseții și a dorinței sexuale)
- **Apollo** - zeul soarelui (la greci*: **Apollo** - zeul profetiei, al medicinei și al tragerii cu arcul)
- **Marte** - zeul războiului (la greci: **Ares** - zeul războiului)
- **Diana** - zeita lunii (la greci*: **Artemis** - zeita vânătoriei)
- **Esculap** - zeul medicinei (la greci: **Asclepios** - zeul medicinei)
- **Minerva** - zeita înțelepciunii (la greci*: **Athena** - zeita artelor, a meseriilor, a războiului, protectoarea eroilor)
- **Saturn** - zeul agriculturii (la greci: **Cronos** - zeul cerului, conducătorul titanilor)
- **Ceres** - zeita grâului (la greci: **Demetra** - zeita grâului)
- **Bacchus** - zeul vinului și al vegetației (la greci: **Dionysos** - zeul vinului și al vegetației)
- **Cupidon** - zeul iubirii (la greci: **Eros** - zeul iubirii)
- **Terra** - Mama Pământ (la greci: **Gea** - Mama Pământ)
- **Vulcan** - zeul focului, fierarul zeilor (la greci: **Hephaistos** - zeul focului, fierarul zeilor)

- **Juno** - zeita casatoriilor si a nasterilor, protectoarea femeilor maritate; regina zeilor (la greci: **Hera** - zeita casatoriilor si a nasterilor, protectoarea femeilor maritate; regina zeilor)
- **Mercur** - mesagerul zeilor; protectorul calatorilor, al hotilor si al negustorilor (la greci: **Hermes** - mesagerul zeilor; protectorul calatorilor, al hotilor si al negustorilor)
- **Vesta** - pazitoarea casei (la greci: **Hestia** - pazitoarea casei)
- **Somnus** - zeul somnului (la greci: **Hypnos** - zeul somnului)
- **Pluto** - zeul iadului, zeul mortii (la greci: **Hades** - zeul iadului, zeul mortii)
- **Neptun** - zeul marilor si al cutremurelor (la greci: **Poseidon** - zeul marilor si al cutremurelor)
- **Ops** - sotia lui Saturn, Zeita Mama (la greci: **Rhea** - sotia lui Cronos, Zeita Mama)
- **Uranus** - zeul cerului, tatal titanilor (la greci: **Uranos** - zeul cerului, tatal titanilor)
- **Jupiter** - conducatorul zeilor (la greci: **Zeus** - conducatorul zeilor)

Sursa : www.Limbalatina.ro